

Aleg. LXIV.

Sprawozdanie

Komisji administracyjnej w przedmiocie budowy gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego.

Wydział krajowy dopełniwszy za Uchwałą Sejmową z dnia 19. Kwietnia r. 1875 zakupna placu pod budowę gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego, przedstawił obecnie według polecenia Sejmu z r. 1874. dalsze wnioski dążące oo rozpoczęcia budowy. O tych wnioskach, na mocy postanowienia Wysokiego Sejmu z d. 19. Marca b. r. Komisya administracyjna ma zaszczyt zdać sprawę.

Sprawozdanie Wydziału krajowego podaje przebieg historyczny téj sprawy. Od końca Maja r. z. do końca Czerwca Wydział krajowy wyznaczył plac na zamierzoną budowę z kompleksu gruntu już kupionego i sąsiedniego, przeprowadził układy z p. Brykczyńskim o nabycie tego sąsiedniego gruntu do niego należącego, wypracował szczegółowy i wyczerpujący program budowy, ogłosił konkurs z sześciomiesięcznym terminem na rysunki planów téj budowy, następnie złożył komisję znawców i na podstawie jéj orzeczenia przyznał premie, wreszcie stan sprawy przedstawił Wysokiemu Sejmowi.

Jest rzeczą oczywistą, że wtedy dopiero można było przystąpić do ogłoszenia konkursu na plany budowy, gdy uchwaloną została myśl co do tego, jaka będzie postać placu, na którym ona ma być wzniesioną. Skoro za poradą komisji znawców Wydział krajowy pomysł swój w tym względzie ustalił, wtedy potrzebnem się stało nabycie placu sąsiedniego od p. Brykczyńskiego, do którego to nabycia odnosi się punkt I. wniosku Wydziału krajowego.

Przy tym wyborze placu rozstrzygnięciem musiało zostać pytanie, czy należało na samym gruncie realności już nabytej pobudować gmach Sejmowy, czy też korzystniejszymi okazywały się warunki, jeżeli także część gruntu sąsiedniego użytą do tego zostanie. W razie budowania tylko na gruncie już nabytym, albo front główny od Ogrodu miejskiego stawał się zbyt długim, skrócony zaś

nadawał zawsze całości budowy kształt podłużny, trudniejszy do zabudowania i do zamknięcia, albo potrzeba było utworzyć większą ilość frontów, w obu razach, z pomnożoną trudnością urządzenia przejazdów i komunikacyi między częściami budynku i dobrego zamknięcia całości.

Wydział krajowy obrał w pośrodku obu realności razem złączonych czworobok najwięcej do kwadratu zbliżony, który mając jeden bok od ulicy Słowackiego a bok przeciwległy od Ulicy Kościuszki, najwięcej warunków korzystnych miał łączyć w sobie. Gdy w ślad za tem trzeba było zapewnić sobie możność nabycia drugiej realności, Wydział krajowy zawarł umowę z p. Brykczyńskim, pod warunkiem zatwierdzenia onęj przez Sejm. W téj umowie części realności przez fundusz krajowy odstąpić się mające, jako w istocie wyższą mające wartość, liczone są po cenie znacznie wyższej za sążeń kwadratowy, niż te grunta, które fundusz krajowy w zamian ma odebrać. Zawarowanemi też w nięj zostały inne na rzecz funduszu krajowego prawa i zabezpieczenia. Gdy układ ten zaszedł z potrzeby wyborem najstosowniejszego placu wskazanej, o czém zdania znawców żadne inne zdanie nie obaliło, i gdy według protokołu umowy, dla otrzymania skutku, uchwała Wysokiego Sejmu zezwalająca na nią nastąpić powinna na najbliższej Sesyi Sejmu po dniu 1. Kwietnia b. r. obradującego, przeto komisya administracyjna wnosić będzie o zezwolenie na zawarcie kontraktu z p. Brykczyńskim; jednakże ze zmianą co do jednego z warunków umową z d. 15. Czerwca 1875. objętych, wyłuszczając powody do tego, jak następuje:

Na mocy punktu 5. Art. I. umowy, dozwolonem być miało p. Brykczyńskiemu, tak długo jak części placu jemu odstąpione we własnym zachowa posiadaniu, utrzymać w pozostającej części budynku od ulicy Majera stojącego, dziś istniejące tam łazienki. Komisya już z tego względu powzięła wątpliwość co do możności pozostawienia tego warunku, iż on rozciągając mógł w nieoznaczoną przyszłość istnienie budynku nadto szpetnością rażącego, w bezpośredniem zbliżeniu z wybudować się mającym gmachem krajowym; w wyższym jeszcze stopniu znajdując niewłaściwém pozostawienie tamże łazienek co byłoby dla nowego gmachu i nieprzyzwoitém i szkodliwém. Tém więcęj zaś ta rzecz nabrała wagi, gdy komisya powzięła przekonanie, iż wodociągi podziemne doprowadzające wodę do łazienek, przechodzą pod gruntem nabytym na fundusz krajowy i w jego posiadaniu zostającym. Wprawdzie według protokołu umowy z p. Brykczyńskim odstąpionemi mu mają być łazienki same, lecz bez wszelkiego inwentarza, do którego i wodociągi policzonemi być winny, łazienki zaś bez wodociągów istniećby niemogły; gdy jednakże punkt ten mógłby dać powód do nieporozumienia, a zawarta ugoda niepowinna mieścić w sobie żadnej niejasności i ponieważ czas do usunięcia łazienek z pobliza Gmachu krajowego winien być ściśle oznaczony, Komisya administracyjna uznała, że do projektowanej umowy, dodać należy przy upoważnieniu do zawarcia kontraktu warunek, że gdyby p. Brykczyński niezabudował inaczęj lub nieodprzedał placu, na którym stoją łazienki, tylko najwięcej przez rok jeden wolno mu będzie używać budynku na łazienki i korzystać z wodociągów przez grunt funduszu krajowego idących; w tym bowiem czasie prawdopodobnie do budowy może się przystąpić; budynek zaś sam mieszczący dziś łazienki, z powodu niestosowności istnienia onego w tém miejscu do gmachu krajowego nadto zbliżoném, aby najdalej za trzy lata zupełnie zniesionym został.

Wyłączenie zupełne z możliwéj odprzedaży i zabudowania części realności pod l. 717^{1/2}, na planie do sprawozdania Wydziału krajowego literami *a. i. j. w. i u. s. t. h.* oznaczonych a obrócić się mających na skwery, usprawiedliwioném jest potrzebą podniesienia znacznie frontu budynku krajowego przez dostateczne wysunięcie go przed budynki prywatne w przyszłości na odstąpionych p. Brykczyńskiemu placach stawiać się mające.

Wyłączenia z pod budowy kawałka gruntu na tymże planie literami *m. n. o. z.* oznaczonego, który Wydział krajowy odsprzedać zamierzył, niezupełnie może komisya wytłumaczyć, ze względu, iż przez to wyłączenie, w jednym z rogów czworoboku następuje załamanie utrudniające budowę, czyni zaś tylko uwagę, że co do téj części realności od p. Brykczyńskiego nabyć się mającej, jakkolwiek według zdania Wydziału krajowego otrzymaćby można za nią złr. 7000 jako zwrot pieniędzy na zakupno placu wydanych, zbadać jeszcze należy, czy niebyłoby korzystniej przy zachowaniu jój otrzymać lepszą całość budynku krajowego a przez to wpłynąć i na oszczędzenie kosztów budowy.

Co do konkursu na plany gmachu, Wydział krajowy ogłaszając go zmuszonym był ustanowić krótki termin dla tego, aby już na bieżącej Sesyj przedstawić rezultat Sejmowi. Ogłoszenie premii niewielu a wysokich, mogło zainteresować artystów. Komisya znawców czyli Sąd polubowny przyrzeczoną była w ogłoszeniu konkursów. Komisya ta wybrała do premiowania 4 plany względnie najlepsze, nie uznała zaś żadnego za odpowiedni do wykonania, ogólnie tylko oświadczyła, że gmach nie może być postawionym za złr. 500.000, lecz że kosztować musi około 1,200.000. Cyfra ta wypadła w przybliżeniu z obliczenia ogółowego zastosowanego do każdego z tych planów, oraz do zabudować się mającej przestrzeni, i na tém to obliczeniu Wydział krajowy oparł wnioski do Sejmu o uchwalenie na budowę gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego sumy złr. 1,200.000.

Że Wydział krajowy przyznał premie według orzeczenia znawców, mimo że plany premiowane nie spełniały ogłoszonego w konkursie zastrzeżenia, iż Uchwała Sejmowa poleciła, aby koszt budowy nie przekroczył złr. 500.000 i mimo że żaden z planów wprost użytym być niemógł, znajduje usprawiedliwienie w tém, iż ogłosiwszy konkurs i otrzymawszy piękne rysunki, we względzie architektonicznym rozwiązujące zadanie i zastosowane do ogłoszonego programu, obowiązany był do przyznania tych premii. Projekta konkursowe bardzo często nie dostarczają ostatecznego planu, lecz mogą być szacownym materiałem do wypracowania takiego planu, jak to rzeczywiście przy wielkich budowlach zwykle się przytrafia.

Z takiego rezultatu konkursu i z krótkości czasu wynikło atoli, że obecnie planu według którego budowa miałaby być prowadzoną ani żadnego kosztorysu nieposiadamy, i że jak sam Wydział krajowy utrzymuje, nowy plan ostateczny dopiero musi być wypracowany. Dopiero kiedy takowy wraz z kosztorysem zrobionym zostanie, będzie można jaśniejsze powziąć wyobrażenie o wysokości sumy na budowę gmachu sejmowego potrzebnej, i z tego też już powodu Komisya administracyjna sądzi, że upoważnienie Wydziału krajowego do rozpoczęcia budowy, byłoby przedwczesnem.

Suma przez Wydział krajowy w wniosku postawiona nietylko jest więcej jak w dwójnasób przekraczająca to co Sejm w r. 1874 na budowę gmachu łożyć zamierzał, ale też i w stosunku do majątku i budżetu krajowego tak wielką, iż Komisya administracyjna żadnym sposobem przeznaczenia jój na ten cel zalecałby nie mogła. Położenie naszego kraju, jego ograniczone środki, mnóstwo potrzeb krajowych, którym zarządzać trzeba, czynią ze względu na oszczędność tak wielki obowiązek, iż potrzeba gmachu sejmowego ze względem tym ściśle rachować się musi. Wysoki Sejm uznał potrzebę budowania tego gmachu przeważnie z tego powodu, że wygórowane czynsze z lokalności najmowanych na obrady sejmowe i biura Wydziału krajowego, dalej i w przyszłości opłacać należało, budując zaś można było lepiej i dogodniej się umieścić. Przyzwoitość odpowiednia przeznaczeniu budynku winna także być zachowaną, lecz, zdaniem Komisji administracyjnej, wszystko co przechodzi

ściłą potrzebę i przyzwoitość, co prowadzi do nieumiarkowanego wydatku nie będącego we właściwym stosunku do położenia i zamożności kraju, powinno przy budowie téj być pominiętem.

Komisyja administracyjna badając szczegółowo zadanie przez Wysoki Sejm jój przekazane, doszła do przekonania, że wiele oszczędności i redukcji zaprowadzoném być może w programie przez Wydział krajowy ułożonym, bez uszczerbku dla tych nieodzownych warunków, jakie spełniać powinien gmach dla Sejmu i Wydziału krajowego. Ponieważ ten to program był punktem wyjścia tak do wypracowania planów jak i do tymczasowych obliczeń potrzebnego nakładu, Komisyja administracyjna uznała, że jest jój obowiązkiem wskazać to, co według jój zdania w programie tym może uleże zmianie i uszczupleniu, aby tym sposobem uwidocznić i poprzeć twierdzenie swoje, iż odpowiednia budowa może być doprowadzoną do skutku ze znaczném oszczędzeniem rozmiarów i kosztu.

Program przez Wydział krajowy wypracowany, ogłoszony przy konkursie, obmyślonym jest na dostatnie i wygodne pod każdym względem pomieszczenie reprezentacyi kraju, teraz i na przyszłość, z zaprowadzeniem także w urządzeniu gmachu wszystkiego, co postęp nauki i sztuki budowniej obecnie podać może. Nie pomijamy ani gruntowności ani staranności budowy, nie zapoznajemy także iż należy mieć wzgląd i na piękny kształt budynku, lecz co do obszerności, dostateczności wygody, kosztowności i okazałości urządzenia chcemy wskazać, że można i należy ograniczyć zabudowaną przestrzeń, i na skromniejszym urządzeniu poprzestać.

Trzymając się w rozbiórce naszym porządku zachowanego w programie Wydziału krajowego, spotykamy najprzód salę sejmową na 230 posłów, której obszerność co do przestrzeni nie jest oznaczoną, mamy zaś dowody z dostarczonych konkursem planów, że autorowie ich, chociaż stosowali się do wskazanej ilości krzeseł, różną, to większą, to mniejszą wielkość jój nadawali. Lecz oświetlenie téj sali z góry dla akustyki i dobrego w sali powietrza korzystne, pociąga jednak za sobą stawianie podwójnego dachu szklanego, — zbadać więc jeszcze raz wypada przy wypracowaniu nowego planu, ażali nie dałoby się urządzić oświetlenia sali z boków, należytego, a wymagającego mniej kosztownej konstrukcyi.

Proponowany przez Wydział krajowy system ogrzania i wentylacyi przez aspiracyę i pulsyę dla sali i otwartych lokalności sejmowych, jest jeden z najkorzystniejszych. Pociąga on za sobą przeznaczenie obszornych miejsc na aparaty ogrzewalne i wentylacyjne maszyny, oraz utrzymywania maszynisty. System aspiracyjny tylko, będzie daleko mniej kosztownym a wystarczającym, i ogrzanie tych miejscowości innym tańszym sposobem może być otrzymanem. Zbywające w skutku tego miejsce, które z natury rzeczy wypadło pod salą sejmową na dole, użytem być może albo na obniżenie sali, albo na powiększenie archiwum, składów i t. p.

Foyer to jest sala ustępowa, czyli sala na zebrania reprezentacyjne, jest zupełnie zbyteczną, zajmuje bowiem znaczną część zabudowanej przestrzeni, i bez ozdobniejszego urządzenia obejśćby się nie mogła. Posłowie mają do przechadzki ogrzane korytarze, czytelnię i inne sale. O ile zaś przy korytarzach rozległych zualesćby się w nich mogło miejsce na garderobę bez przeznaczania na nią oddzielnej sali, rozstrzygnąć powinno zastanowienie się nad tem jeszcze przy rysowaniu planu.

Zbytecznemi są także 2 pokoje konferencyjne w bliskości sali sejmowej, oraz osobny pokój dla Wice-marszałka. W miejsce ośmiu sal dla komisyi sejmowych, sześć sal, z których trzy większe a trzy mniejsze, przy składzie Sejmu naszego komisyja administracyjna ma za zupełnie wystarczające, równie jak jeden pokój z przedpokojem dla komisarza rządowego.

Czytelnia może być jedna o 4ch oknach. Buffet zamiast z trzech sal składać się może z jednéj sali o 3ch oknach i z jednego pokoju.

Na kancelaryę sejmową wystarczyć powinna jedna sala o 4ch oknach, dwa pokoje bez przedpokoju, lecz z pokojem dla woźnych i służby. Dla stenografów także jedna sala i pokój mały dla przełożonego.

Przy wymiarze lokalności dla biur Wydziału krajowego, komisyja administracyjna ogólną czyni uwagę, że zmniejszenie przestrzeni osiągnięciem być powinno przez ścisłe zachowanie względu, że biura potrzebują więcej szerokości dla światła jak głębokości, i że umniejszoną być powinna liczba przedpokojów. Zresztą, gdy stosunkowy rozdział czynności między departamenta może być zmienny, zważając na ogólną liczbę pokoi dziś zajmowanych, gdy Wydział krajowy proponuje tylko sześć pokoi więcej, komisyja administracyjna sądzi, iż zachować tylko należy ogólną oszczędność i dobrą kombinację pod względem miejsca. Odpada w każdym razie 30 pokoi nadliczbowych, które nad tę ilość program w planach zamieścić pozwolił.

Zbyteczną zaś zupełnie jest sala tak nazwana audiencjonalna przy biurze Marszałka w Wydziale krajowym. Biuro Marszałka krajowego znajdujące się przy sali sejmowej może wystarczyć i odpowie ono zupełnie przyzwoitości, jeśli składać się będzie z dwóch pokoi i z przedpokoju. Kombinacja lokalności sejmowych przez czas stosunkowo krótki zajmowanych z lokalnościami Wydziału krajowego, choć w części, zaprowadzoną być może; mianowicie zaś biuro osobne Marszałka przy sali sejmowej i osobne przy Wydziale krajowym będzie zbytecznem, skoro biuro to umieszczonem być może tak, aby Marszałkowi w każdej porze służyło.

Zmniejszenie mieszkania dla portiera sejmowego i liczby stróżów z ośmiu na sześciu jest także do zalecenia.

Jeżeli oprócz wskazanych powyżej umniejszeń, nadzór utrzymywany z bliska przy rysowaniu ostatecznego planu, pójdzie ciągle w kierunku oszczędności i zadość uczynienia ścisłej potrzebie, można z pewnością spodziewać się, że przestrzeń zabudowana stanowiąca przeważnie o kosztach budowy, znacznie zmniejszoną zostanie.

W roku 1874. Wysoki Sejm odrzucił większością głosów wniosek komisyji, aby budowa gmachu nie była okazałą. Wydział krajowy ścisłe zastosował to do swego programu, zalecając aby architektura głównego gmachu była okazałą a nawet wytworną, — drugiego zaś frontu nieubogą, komisyja administracyjna sądzi, że dość będzie gdy zostanie „poważną i nie przeciążoną bogactwem ornamentacyi“, front zaś drugi raczej skromnym być powinien.

Schody aby były w całym gmachu tylko kamienne lub żelazne nie jest, według zdania komisyji, wskazaném konieczną potrzebą. O ile tylko bezpieczeństwo od ognia pozwala, niektóre schody mogą mieć stopnie drewniane. W korytarzach zaś kamienne podłogi są zbyteczne jako za kosztowne, o ile zaś cementowe lub asfaltowe, — rozumie się dobrze wykonane, — mogą zastąpić drzewo, o tém rozstrzygnąć może dopiero porównanie cen tych materiałów z ceną drzewa.

Komisyja nie widzi także potrzeby posadzek we wszystkich lokalnościach, — niemniej i pieców kaflowych we wszystkich pokojach. Piece zwyczajne owszem z wielu względów zaleconemi być mogą.

Komisyja sądzi jeszcze że tak co do ilości traktów jak i co do wysokości piątr stawiać się mającego budynku, budować należy tylko to co ścisłe potrzeba, ale budować tak, aby w dalszej przyszłości, w razie potrzeby, można niektóre części podnieść lub przebudować.

Komisyja administracyjna nie podnosi wcale tych punktów w programie, które odnoszą się jedynie do architektonicznego zadania i uznała niepotrzebnym rozbiór tych szczegółów, które

w programie znajdować się musiały jako wskazówki dla obcych artystów, lecz nie mają tego znaczenia, gdy plan ostateczny wykonany będzie pod ciągle czuwającym okiem Wydziału krajowego; wskazówki zaś i uwagi powyżej wymienione, dostatecznymi są do powzięcia przekonania, iż osiągnąć można oszczędzenie nakładu przez zredukowanie programu ułożonego przez Wydział krajowy do takich rozmiarów, jakich rzeczywistość potrzeba wymaga. Ponieważ nowy plan wyrobionym być musi, oraz kosztorys do niego, teraz bowiem niema żadnej dostatecznej podstawy do ocenienia, jaki nakład budowa gmachu za sobą pociągnie, komisya Administracyjna w miejsce 2. i 4. punktu wniosku Wydziału krajowego, zalecić tylko może wysokiemu Sejmowi uchwalenie polecenia dla Wydziału krajowego, aby plan takowy wygotował z zachowaniem w każdym kierunku ścisłej oszczędności, o ile bezpieczeństwo, trwałość, dogodność i odpowiednia przeznaczeniu budynku przyzwoitość dozwoli, i aby plan ten wraz z kosztorysem Sejmowi na najbliższej sessyi do uchwały przedłożył.

Stawiając taki wniosek, obowiązkiem jest komisji zwrócić zarazem uwagę Wysokiego Sejmu na to, że wygotowanie tego planu pociągnie za sobą koszt, który Wydział krajowy pokryć będzie musiał w ciągu roku następującego, aż do przyszłej Sessyi Sejmowej, i z tego względu komisya administracyjna widzi się spowodowaną dodać do tego wniosku także otworzenie Wydziałowi kraj. kredytu na ten wydatek. Wydatek o którym mowa, będzie o tyle znaczniejszy, że do planu nowego dołączonym być ma także kosztorys. Kosztorys zaś aby był ile możności dokładnym, wymaga zrobienia planów szczegółowych, w znacznej liczbie. Z tego powodu komisya po zasięgnięciu zdania znawców, stawia cyfrę mającego się Wydziałowi krajowemu na ten cel dozwolnić kredytu, aż do wysokości Złr. 12.000.

Wydział krajowy rozporządzając tą kwotą, będzie zapewne miał na uwadze, aby architekt który powołany zostanie do wypracowania planu i kosztorysu za wynagrodzeniem zobowiązany był za jednem już wynagrodzeniem, do poczynienia zmian i poprawek, jakie jeszcze i w tym planie następnie mogą okazać się potrzebne.

Co do punktu 3. wniosku Wydziału krajowego, to jest do utworzenia osobnego funduszu budowy gmachu Sejmowego, Komisya administracyjna wyraża swoje zdanie, że jakiegokolwiek w przyszłości zapadłyby postanowienia Wysokiego Sejmu co do budowy tego gmachu, to, wychodząc z założenia, że budowa onego jest zamierzona, oddzielenie już teraz funduszu podobnego, o ile takowy jest gotowym do użycia, byłoby z wielu względów pożytecznym. Nietylko stałoby się to częściowem zapewnieniem gotowego grosza do wykonania tego zamiaru, ale też miałoby w sobie zalety roztroznego przewidywania i gospodarnego ubezpieczenia istniejących obecnie środków, dla zagrażającej w bliskiej przyszłości potrzebie. Jeżeli są sumy, czy zaoszczędzone, czy resztujące, gotowe, a niemające innego przeznaczenia, byłoby zdaniem komisji administracyjnej wcale przezornie, korzystając z tego, odłożyć już dziś zapas pewny, a przez to później budowa gmachu sejmowego stałaby się mniej wielkim ciężarem. Jeśli ma być gmach budowanym, to choćby koszt na tę budowę był jak najbardziej zmniejszonym, to zawsze, nie mając na pokrycie onego kapitałów, lecz musząc pokryć ten wydatek z budżetu dochodów krajowych, sumą do tego potrzebną, względnie do naszego całego budżetu będzie tak znaczna, że składając ją nie od razu, lecz częściowo, kiedy są fundusze rozporządzalne, można w istocie ułatwić dla budżetu krajowego zniesienie tak znacznego wydatku. Środek ten wydaje się komisji administracyjnej o wiele lepszym, niż zaciągnięcie na ten cel w przyszłości nowej pożyczki, długo stałym wydatkiem na procenta i amortyzację obciążającym budżet, lub też szukanie pokrycia na to w nowych dodatkach do podatków aż do wysokości kapitału jakiego będzie potrzeba.

Komisya administracyjna przemawia zatem za utworzeniem już teraz czyli odłożeniem pewnego funduszu na budowę gmachu i przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek w tej mierze.

Zgodna w tém z zasadą punktu 3. wniosku Wydziału krajowego, Komisya Administracyjna chciała także nabyć jasnego przekonania co do sum tych, z których Wydział krajowy doradzał złożenie takowego funduszu i w tym celu postanowiwszy znieść się z Komisją budżetową sejmową, zażądał od tejże Komisji odpowiednich wyjaśnień. Delegowani do zniesienia się członkowie Komisji administracyjnej, otrzymali najprzód od komisji budżetowej oświadczenie ustne, a następnie nadesłaném zostało do komisji administracyjnej zawiadomienie na piśmie *) zawierające oznajmienie jaka według przyjętych form budżetowych, rozporządzalna suma z pozostałości rachunkowej r. 1875. mogłaby być użyta na utworzenie funduszu gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego, w razie gdyby Sejm utworzenie takiego funduszu uchwalił. Pozostać w tych granicach przez Komisję budżetową wskazanych, czuła się Komisya administracyjna obowiązana. — i dla tego ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi, opierając się na oznajmieniu zrobioném przez Komisję budżetową jako sumę na utworzenie funduszu budowy gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego złr. 300 000 w okrągłej liczbie, dla tego w okrągłej że w ogólności pozostałość kasowa w przybliżonej tylko cyfrze jest dotąd oznaczona, i wraz z odsetkami od tej sumy poczynając od dnia zapadłej w Sejmie uchwały, gdyż suma ta stanowiłaby odtąd oddzielny fundusz, użyć się mający w razie przystąpienia do wykonania budowy gmachu.

Rozumie się samo przez się, że dochody z realności zakupionej na budowę gmachu należeć powinny do tegoż funduszu, skoro już raz Wysoki Sejm realność tę dla przyszłego gmachu zakupić polecił.

Słuszną także, zdaniem Komisji administracyjnej jest rzecz, aby w razie odłożenia już teraz sumy na utworzenie funduszu budowy gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego, dalsze wydatki przygotowawcze w r. 1876 z tegoż funduszu pokrytymi zostały, i dla tego Komisya wnosi, aby kredyt w tym celu Wydziałowi krajowemu otworzyć się mający, do tego funduszu był przekazany.

Ze wszystkich powyżej wymieuionych powodów i w skutku konkluzji z nich wyciągniętych, Komisya administracyjna ma zaszczyt przedstawić Wysokiemu Sejmowi następujące wnioski do 3ch uchwał.

*) Pismo do komisji budżetowej w dosłowném brzmieniu:

Dla Komisji administracyjnej.

Na zapytanie Komisji administracyjnej, jakie sumy mogłyby być, zdaniem komisji budżetowej przeznaczone na utworzenie w terażniejszym stanie rzeczy, oddzielnego funduszu na budowę gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego, w razie, gdyby Sejm utworzenie takiego funduszu postanowił, — ma zaszczyt komisya budżetowa odpowiedzieć.

Za podstawę obrachowania stanu terażniejszego funduszków rozporządzalnych, musi przyjąć komisya pozostałość z rachunków 1875 w sumie 568,000 zł. przybliżenie tylko dotychczas obrachowaną, (gdyż rachunki z roku 1875. nie są jeszcze i nie mogą być zamknięte, albowiem według przyjętych zasad, można asygnować na wydatki roku 1875. do 31. Marca 1876., a wydatkować i ściągać dochody na rok 1875. aż do 30. Czerwca 1876. r).

Jeżeli od tej sumy 568,000 zł. potrącimy kwotę 130.000 zł. przekazaną z pozostałości rachunków na dochód r. 1876. a dodamy do niej kwotę 94,000 zł., t. j. przewidzianą budżetem na

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Uchwała I.

Sejm upoważnia Wydział krajowy do zawarcia z p. Stanisławem Brykczyńskim kontraktu zamiany realności Nr. 717 $\frac{1}{2}$, z realnościami pod l. 568 $\frac{1}{2}$ i 683 $\frac{1}{2}$, w granicach i rozmiarach i podług warunków wyrażonych w protokole z d. 21 Czerwca 1875; z tem jednakże co do punktu 5go. Art. I. tegoż protokołu ograniczeniem, iż p. Brykczyńskiemu gdyby niezabudował, lub nieodprzedał całego lub części nabytego kompleksu w protokole Art. I. literami D. E. F. G. H. h. oznaczonego, wolno będzie używać budynku dziś na łazienki służącego, o ile tenże na tym komplexie stoi, jako łazienek, tylko do dnia 31 Marca 1877 r. i do tegoż dnia użytkować z wodociągów znajdujących się na gruncie funduszu krajowego, na inny zaś cel wolno mu będzie używać tego budynku do dnia 31. Marca 1879 r. Po upływie tego czasu, a najpóźniej do dnia 31 Maja 1879 r. obowiązany będzie p. Brykczyński budynek ten w każdym razie rozebrać.

r. 1876. uchwalonym, nadwyżkę dochodów preliminowanych r. na 1876. nad wydatki na tenże rok preliminowane, pozostałaby do rozporządzania suma 532,000 zł.
lecz od tej sumy należy potrącić:

1. Kredyt dodatkowy na r. 1876. już uchwalony przez Sejm 27. Marca r. b. w kwocie	100,000 „
na bezwrotne zapomogi powiatom dotkniętym przez nieurodzaje.	
2. Kredyty dodatkowe, które może jeszcze Sejm uchwalić na r. 1876. w skutek przedłożonych mu już wniosków, odesłanych do komisji naszej, mianowicie:	
a) na dokończenie budowy i urządzenia szpitala głównego we Lwowie	31,000 „
b) na budowę pralni i łaźni parowej w tymże szpitalu	40,000 „
3. Wreszcie trzeba by potrącić kwotę	54,000 „
która musiałaby być przeznaczoną na pokrycie nowego wydatku w razie przyjęcia przez W. Sejm wniosku p. Sałczyńskiego (mianowicie 11,000 zł. jako kredyt dodatkowy w ostatnim kwartale 1876. a 43,000 zł. na pokrycie wydatku w 1877 r.)	

Pozostałoby 307,000 zł.

Na podstawie takiego obrachowania stanu funduszków rozporządzalnych, możnaby przekazać z nich sumę 307,000 zł. na utworzenie oddzielnego funduszu budowy Gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego, w razie gdyby Sejm utworzenie takiego funduszu uchwalił.

Nadto do funduszu tego mógłby być przyłączony dochód z realności zakupionej na budowę gmachu wykazany przez Wydział krajowy w kwocie 16.000 zł. w. a.

Odpowiedź ta nie przesądza bynajmniej zdania komisji budżetowej co do potrzeby utworzenia oddzielnego funduszu na budowę gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego, gdyż przeciwko temu oświadczyła się większość komisji. Lwów 28. Marca 1877. (podp.) *H. Wodzicki.*

Uchwała II.

Zważywszy, że Sejm r. 1874 orzekł, iż koszt budowy gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego nie ma przekraczać zlr. 500.000, a wyznaczenie na ten cel sumy zlr. 1,200.000 jak to Wydział krajowy wnosi, przechodzi o wiele możność kraju bacząc na stan jego ekonomiczny i finansowy,

zważywszy, że w programie budowy przez Wydział krajowy ułożonym, zaprowadzone być mogą znaczne ograniczenia i oszczędności, bez uszczerbku trwałości i dogodności budowy,

zważywszy, że żaden z premiowanych planów gmachu nie jest całkowicie odpowiedni, jak to Wydział krajowy stwierdza, i że plan ostateczny musi jeszcze być wypracowany,

zważywszy, że tylko na podstawie takiego planu i opartego na nim kosztorysu, można z niejaką rękojmią oznaczyć koszt jaki postawienie gmachu za sobą pociągnie, — a bez tej świadomości Sejm nie może upoważnić Wydziału krajowego do rozpoczęcia budowy :

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zarządził wypracowanie gmachu dla pomieszczenia Sejmu i Wydziału krajowego, zastosowanego do rzeczywistej potrzeby, z zachowaniem w każdym kierunku ścisłej oszczędności, o ile bezpieczeństwo, trwałość, dogodność i odpowiednia przeznaczeniu przyzwoitość dozwoli, tudzież, aby plan ten wraz z kosztorysem na nim opartym Sejmowi na najbliższej sesji do uchwały przedłożył. Na koszt wypracowania tego planu wraz z kosztorysem i potrzebnymi do takowego planami szczegółowymi, Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 12.000 zlr.

Uchwała III.

Sejm ustanawia fundusz budowy gmachu dla Sejmu i Wydziału krajowego. Na uposażenie tego funduszu przeznaczają Sejm obecnie

- a) Zlr. 300.000, z pozostałości kasowej roku 1875,
- b) przychody i korzyści z realności 717¹/₂, przez fundusz krajowy nabytej,
- c) odsetki z lokacji powyższych funduszków.

Z tego funduszu pokrytym zostanie kredyt do wysokości 12.000 zlr. uchwałą IIgą Wydziałowi krajowemu otwarty.

Przewodniczący:
Grocholski.

Sprawozdawca:
Paszkowski.

